

Forfatter: Martensen, Hans Lassen

Titel: BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1875-12-29)

Citation: Martensen, Hans Lassen: "BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1875-12-29)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schönbergs Forlag, s. 382. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020147.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Martensen til Laub

Kjøbenhavn, 29. December 1875

Kjære Biskop Laub! Tak for den fortrinlige Afhandling, som jeg nu har læst. De har heri givet os et virkelig Bidrag til en dybere Indtrængen i Sagen. Jeg kan ganske samstemme med Deres Betragtning af Gjenfødselen, Syndsforladelsen og Naademidlerne. Og fremfor Alt har det glædet mig, at det Hele udvikles af en universel Anskuelse, at nemlig alt Liv maa betragtes fra to Sider, som det, der baade er og vorder. Dette er, naar det fattes med Aand, en uendelig frugtbar Tanke, Grundlaget for al ægte Speculation, og har, hvad De ogsaa fremhæver, mutatis mutandis ogsaa sin Anvendelse paa det guddommelige Liv. Hvad De med Hensyn paa det christelige Liv siger om den fortsatte fornyede Given og Modtagen, om det levende Vexelforhold mellem Gud og Mennesket, Naade og Frihed, hvoraf følger, at ogsaa Syndsforladelsen under den christelige Livs- og Personlighedsudvikling maa gives og modtages paany, og det ikke blot i Skriftemaalet og Nadveren, men ogsaa i Bønnen og formedelst Ordets Prædiken, er dybt, sandt, bekræftende og opbyggende.

Grundtvigianismens Opfattelse af Syndsforladelsen i Daaben er aandløs. Den universelle Opfatning af Livet, hvortil denne Theorie maa føres tilbage, er Deismens, at Gud eengang i Begyndelsen har skabt Verden, uden at han paa dette første Grundlag vedbliver at fornye de skabende Acter, hvorfor man, for at finde Gud, maa stirre tilbage til den første Begyndelse, da han aldeles ikke kan findes i levende, nærværende Forhold til sin Skabning. Den Grundtvigske Theorie maa ligeledes føres tilbage til den s. 383 Opfatning af Christi Aabenbaring, at den kun har været for 1800 Aar siden, og at man derfor kun kan finde Christus ved at stirre tilbage. Naturligviis ville Grundtvigianerne ikke vedkjende sig dette; de bekjende jo tvertimod den levende, nærværende Christus og Ordet af Herrens Mund i Daaben. Ikke destomindre er deres Daabsopfattelse deistisk. Kun eengang har Herren i Nyskabelsens Sacramente talet det syndsforladende Ord til den Enkelte, men fornyer det ikke, hvorfor der kun i en historisk Erindring, hvilken vi, der ere døbte med Barnedaab, kun have paa Andres Vidnesbyrd, maa stirres tilbage til hiint Første. Hvormeget end Grundtvigianismen taler om Liv, har den dog intet Begreb om Livet som en Proces. Den overseer ganske, hvad der er det christelige Livs Hemmelighed. at de christelige Mysterier ikke blot eengang ere aabenbarede, men stedse blive aabenbarede paany, vistnok kun i Continuitet med det første Aabenbarede og Stiftende, at Naaden ikke blot eengang er given, men stedse gives paany under den Troendes Samliv med Herren og Menigheden, at gennem ethvert Naademiddel — man veed ikke, om Grundtvigianismen betragter Guds Ord udenfor Sacramentet som et Naademiddel — gives Naaden heel og udeelt, om end i forskjellig Modalitet. De overseer, at Alt, hvad der er Liv og Aand, har disse to Sider, kun er, idet det stedse bliver til paany. I andre Sammenhænge vilde Grundtvig vistnok ikke modsige dette. Og dog har han, vist fordi han vilde hævde Livet og den levende, nærværende Christus i Modsætning til Skriften som et Præteritum, løbet sig fast i et Præteritum ved sin Theorie om Syndsforladelsen i Daaben, der jo, naar denne Theorie udvikles i dens Strenghed, s. 384 for den Enkelte bliver et Præteritum uden reelle Fornysesacter i den nærværende Tid.

De vil, at jeg skal give Dem en Kritik over Deres Afhandling. I Sagen har jeg Intet at bemærke, men om Fremstillingen vil jeg sige, at den i mine Tanker vilde være bleven virksommere, dersom den havde været noget mere concentreret. Tag dette — jeg laaner et Ord af Dem selv — ikke som „en Dom, men som et Indtryk“. Ingenlunde er dette at forstaae saaledes, som om man ikke fik et levende Totalindtryk. Men mit Indtryk er, at hvad der i Enkeltheder er fortræffeligt sagt, stundom fortrænges af et Følgende, der vil gjøre det Sagte tydeligere endnu, uden at dette behøves. Her gjælder det: Superflua nocent. Fremstillingen har sine Hemmeligheder. Dersom De havde udtalt de samme Tanker i Breve, og især, dersom De ikke havde tænkt paa, at de skulde trykkes — vilde det blevet mesterligt. De er en Brevskriver af første Rang, hvad De allerede — som vi nylig have seet — var i Deres Ungdom.

Men disse maaskee altfor subjective Bemærkninger skulle visselig ikke indskrænke min Tak for Afhandlingen og min Glæde over, at dette Indhold er bleven udtalt ved et Landemøde, hvor det sikkert har gjort sin gode Virkning paa alle Andre end Grundtvigianerne, der nu eengang have Klapper for Øinene. — — — Ogsaa ved Læsningen vil den være Mange til Belæring, og den Udførlighed, jeg nylig dadlede, kan for mangen Læser maaskee netop være til Gavn. Den, der har tilegnet sig denne Production — thi der er sand Productivitet deri — i dens Dybde, har modtaget langt Mere end hvad der angaaer de omhandlede Punkter. Han har modtaget s. 385 et Stød og en Anviisning til en levende Totalopfattelse af Tilværelsen.

Glædeligt og velsignet Nytaar, med Tak for de henrundne Aar. Vort Venskab bevare sig fremdeles under Herrens Velsignelse i en uopløselig Eenhed af Væren og Vorden!

Deres hengivne H. Martensen.